

terium a Christo institutum, quae sola, inter omnes societates christianas, profitetur auctoritatem docentem, vestitam conditionibus requisitis ut finem suum obtineat. Atqui talis est Ecclesia Romana. Omnes siquidem sectae, praeter Ecclesiam Romanam, vel expresse asserunt, dogmatis instar, nullam dari in mundo auctoritatem doctrinalem divinitus institutam extra Scripturae, et ita passim Protestantes; vel hanc agnoscunt auctoritatem, sed in iis conditionibus quae faciunt eam inexercibilem et sine fructu, et tales sunt Graeci schismatici, et, inter Anglicanos, Puseyistae.

Puseyistae docent ex tribus communionibus, Anglicana, Graeca et Romana, efflorescere veram Ecclesiam, et in harum conjunctione reponi supremum magisterium. Unde, si daretur concilium has tres communionem repraesentans, gauderet vera infallibilitate divinitus instituta. Atqui patet hanc supremam magisterii auctoritatem esse vere inexercibilem, ob unius aut alterius partis pertinaciam, neque huic impedimento adesse remedium, cum, juxta adversarios, nihil infallibiliter decerneretur absque partium separatarum consensu, nec ulla possit sua auctoritate privari. Dicendum ergo erit Christum, sapientissimum legislatorem, eo modo auctoritatem docentem statuisset, quo aliquando fieri posset inexercibilis ac sine fructu, quod repugnat.

Graeci schismatici non habent et ipsi auctoritatem docentem vere et fructuose exercibilem. Tenent enim non dari sententiam doctrinalem definitivam, nisi ex consensu utriusque communionis Romanae ac Graecae. Ergo idem recurrit argumentum ac supra. Quinimo, nec in ipsa Graeca communionem dari potest aucto-

ritas docens. Apud Graecos enim numerantur, ut vidimus, duodecim capita ab invicem independentia. Nullus igitur erit episcopus qui caeteros auctoritative et efficaciter possit convocare. Ea est ratio cur Graeci communiter affirmant, in prioribus sex conciliis oecumenicis omnes circa religionem quaestiones agitatae et solutae fuisse, nec novo opus esse concilio; unde practice negant magisterii divini perpetuitatem.

Itaque, vel nulla est in mundo societas habens magisterium divinitus institutum, ac proinde perit Ecclesia Christi; vel Ecclesia Romana est sola Ecclesia quam fundavit Christus.

Sic igitur respondendum ad id quod opponitur n. 138.

140. Validitas ordinationis episcopalis confert eundem radicalem aptitudinem ut ordinatus gaudeat hac jurisdictione, vi cuius, cum aliis episcopis ferat decreta dogmatica irreformabilia; sed non dat jus sic auctoritative docendi, etiam episcopis qui ab Ecclesia vera per schisma aut haeresim separarentur, alioquin, uti diximus, auctoritas docens fieret inexercibilis ac sine fructu.

DISSERTATIO QUINTA

DE DIVINITATE ECCLESIAE ROMANAE NOTARUM

OPE DEMONSTRANDA

141. Illud argumentum sic breviter contrahitur:

Religio catholica, cum sit necessaria ad salutem, his debuit a suo institutore insigniri notis, quibus ab unoquoque facile dignoscatur. Notae illae, sensu ge-

nerali, sunt, ut dictum est, quaelibet facta divina, satis obvia, et cum religionis veritate clare et indivulse connexa; inter quae potissimum numerantur miracula et prophetiae. At quia Christus suam religionem cum forma sociali existere voluerit, hinc illam quibusdam instruxit proprietatibus illi permanenter inhaerentibus et maxime perspicuis, quae hanc a falsis sectis secernunt. Hae dotes sunt: *Unitas, Apostolicitas, Catholicitas et Sanctitas*. Porro facillimum est ostendere illas, recte juxta Christi mentem intellectas, reperiri omnes in Ecclesia Romana, et quidem sola. Ergo Ecclesia Romana est vera Ecclesia Christi. Quod argumentum evolvitur in quaestionibus tredecim.

QUAESTIO I^a

Quid intelligatur per Ecclesiae notam, et quibus notis dignoscatur vera Ecclesia?

(Vide Mazella: *de Rel. et Eccl.*, n. 827-837. — Knoll: *Theol. gen.*, § 282.)

142. Resp. ad I. Nota Ecclesiae est aliqua proprietas verae Ecclesiae essentialis, et quae legitime invocari potest, vel ad probandum talem societatem esse Ecclesiam divinitus institutam, vel saltem ad alicujus sectae falsitatem demonstrandam. Quatenus directe invocatur ad stabiliendam veritatem Ecclesiae, habet rationem *notae positivae*; quatenus directe adhibetur ad alicujus sectae falsitatem adstruendam, habet rationem *notae negativae*.

Ut aliqua proprietas sit nota Ecclesiae, sive positiva sive negativa, duo necessaria sunt: 1° quod sit notior Ecclesia, quia res ducens in alterius notitiam debet

esse magis nota, ut patet; 2° quod sit cognitu facilis, ita ut periti propria indagatione, imperiti vero per explicationes peritorum facile percipiant, et hanc proprietatem esse verae Ecclesiae necessariam, et illam, de facto, in tali societate reperiri, vel a tali societate abesse; secus enim non foret hominibus satis accommodata, et immerito *nota* vocaretur.

Posita autem hac duplici conditione, omnis proprietas verae Ecclesiae essentialis inservire potest, per modum notae negativae: 1° *directe*, ad convincendum de falsitate societatem ea carentem, siquidem essentialis est verae Ecclesiae; 2° *indirecte*, ad vindicandam veritatem alicujus societatis, quando, videlicet, ostenditur praefatam dotem in caeteris omnibus sectis desiderari; tunc enim valet argumentum: vel haec societas est vera Ecclesia Christi, vel nulla est in mundo vera Ecclesia.

Sed ut ex sola hujusce proprietatis praesentia in aliqua societate directe inferatur illam esse veram Ecclesiam, necessarium est insuper, ut haec proprietas sit verae Ecclesiae exclusive propria, nec in falsa reperiri possit; quod enim vero et falso potest convenire, non distinguit unum ab altero.

Hinc notam Ecclesiae *negativam*, dicimus hanc dotem ex cujus absentia *directe* concluditur falsitas sectae ea carentis, sed ex cujus praesentia non concluditur veritas societatis ea praeditae, nisi *indirecte*, in quantum omnes aliae sectae hac destituerentur. Notam autem *positivam* Ecclesiae hanc dicimus, ex cujus praesentia *directe* concluditur veritas societatis apud quam invenitur.

143. Resp. ad II. Protestantes in assignandis verae

Ecclesiae notis, non omnino concordant. Alii unicam assignant, nempe, legitimam verbi divini praedicationem : ita confessiones Helveticae. Alii huic adjiciunt legitimum usum sacramentorum : ita Calvinus et plures confessiones. Alii, praeter duas priores, requirunt disciplinam ecclesiasticam recte administratam : ita confessio Scotica.

Schismatici, sive Graeci, sive Rutheni, dicunt illam Ecclesiam esse veram, quae inviolabiliter servat ea quae tenebantur ab antiqua Ecclesia oecumenica, et contendunt hoc constare, quando servantur ea omnia quae credenda et observanda definita fuerunt in sex prioribus conciliis generalibus, quibus tamen, ad complendum mysticum septenarii numerum, addunt synodum *in Trullo* vocatam.

144. **Contra quos omnes, dico 1° : Non sufficiunt notae a Protestantibus assignatae.**

Vel enim Protestantes intelligunt illam Ecclesiam esse veram, in qua praedicantes verbum, Sacramenta ministrantes et curam habentes disciplinae, ad haec implenda munia legitime missi fuerunt; vel (quod ad eorum mentem magis videtur accedere) dicunt hanc esse veram Ecclesiam, in cujus sinu fides quam profitentur Christiani, Sacramenta quae recipiunt, et leges quibus reguntur, nihil continent quod cum verbo divino perfecte non concordet. Atqui in utroque sensu notae illae non sufficiunt.

I. In priori sensu, sunt equidem dotes soli verae Ecclesiae competentes, sed non ipsa notiores, saltem *directe*. Etenim, cum praedicta munera non nisi in sinu verae Ecclesiae jure exercentur, ut *directe* constet verbi praedicationem, Sacramentorum collatio-

nem, et disciplinae administrationem fieri cum legitima missione, necesse est ut cognoscatur an fiant apud veram Ecclesiam; ergo necesse est ut jam cognoscatur ubinam sit vera Ecclesia Christi.

Dixi : *Saltem directe*. Concedimus enim has notas, in priori sensu intellectas, *indirecte* conferre ad detegendam veram Christi Ecclesiam, veluti notas negativas. Nam clare demonstratur, apud singulas sectas pseudochristianas, verbum praedicantes, Sacramenta, conferentes, et disciplinam ministrantes, id facere absque ulla legitima missione, et solos Ecclesiae Romanae pastores de hoc legitimae missionis defectu nunquam convictos esse.

II. Nec etiam in posteriori sensu sumptae, notae quas assignant Protestantes, ipsis prodesse possunt ad veram Ecclesiam discernendam.

1° Certe non prosunt tanquam notae positivae. Ad hoc enim deberent esse verae Ecclesiae exclusive propriae. Atqui tales non sunt; quia absolute non repugnat dari sectam pure schismaticam, seu sectam nihil in doctrina, nihil in Sacramentis, nihilque in sua disciplina continentem verbo divino contrarium. Ergo...

2° At, nequidem notarum negativarum instar, Protestantes ducere queunt ad verae Ecclesiae cognitionem. Juxta Protestantes enim, non qualiscumque oppositio cum verbo divino arguit sectae alicujus falsitatem, sed illa tantum quae contrariatur veritatibus revelatis majoris momenti, seu, ut aiunt, articulis fundamentalibus. Unde, ut notarum protestanticarum ope, pronuntietur talem societatem esse pseudochristianam, oportebit primum, independenter ab Ecclesiae verae magisterio, efformare symbolum horumce arti-

culorum fundamentalium. Atqui id non parvam habet difficultatem, ut constat ex dictis supra de privata Scripturarum interpretatione, et ex Protestantium experientia, qui in hoc conficiendo symbolo nunquam fuerunt concordēs. Ergo.

Dixi: has notas *Protestantibus* non prodesse; quia Catholici hisce notis, veluti negativis, optime utuntur ad indirectam Ecclesiae Romanae demonstrationem. Nam rationibus claris et obviis ostendunt magisterii infallibilis et primatus perpetui institutionem. Cum ergo in omnibus societatibus Christianis, si Romanam excipias, desit illud magisterium, et deficiat primatus ille, jam illico et facile concluditur fidem ac regimen harumce societatum verbo divino contradicere.

145. Dico 2°: *Non valet nota verae Ecclesiae a Graecis schismaticis excogitata.*

I. Certe non valet ut nota *positiva*; quia non est verae Ecclesiae exclusive propria. Si enim esset verae Ecclesiae exclusive propria, jam ut quis pertineret ad veram Ecclesiam, ipsi sufficeret ea profiteri quae in sex prioribus conciliis generalibus (addito concilio in Trullo) credenda et observanda definita sunt. Sed undenam constet id sufficere? Non ex alio certe principio, quam ex obligatione obsequium praestandi magisterio auctoritativo Ecclesiae. Porro illud magisterium non coarctatur ad tempora praefatorum conciliorum, sed est perpetuum, sicut ipsamet Ecclesia Christi, ex jam probatis. Ergo necessarium quoque est ea admittere quae ab infallibili Ecclesiae magisterio postea definita sunt aut definientur. Ergo nota a Graecis schismaticis excogitata non valet ut *positiva*.

II. At nequidem ut nota *negativa* inservire potest

ad veram Ecclesiam discernendam; quia nec est vera Ecclesia notior, nec est cognitu facilis.

a) Non est vera Ecclesia notior. Prius enim quam ea utamur, debemus certi esse Ecclesiam, in cujus sinu sex priora concilia oecumenica celebrata sunt, fuisse veram Ecclesiam.

b) Non est cognitu facilis. Nam, cum jam, fatentibus Graecis, desit in mundo magisterium *exercibile*, sequitur neminem posse praefatam notam abhibere, nisi prius, solius ope rationis naturalis, priorum horumce conciliorum decreta inquisierit, legerit, interpretatus fuerit, et deinde, juxta eorundem normam, investigaverit et judicaverit an variae sectae christianae aliquid teneant illis decretis contrarium; et ideo varia dubia et varias controversias, quae circa oppositionem aut conformitatem alicujus sectae cum praedictis conciliis oriri possunt, sola sua privata auctoritate solvat et dirimat. At id non est quid facile et obvium. Ergo.

146. Dico 3°: *Unitas, Apostolicitas, Catholicitas et Sanctitas sunt notae Ecclesiae.*

Prob. 1° *ex symbolo Constantinopolitano.*

In hoc symbolo confitemur: *Unam, Sanctam, Catholicam et Apostolicam Ecclesiam*. Hunc autem articulum semper intellexerunt pastores et fideles, de proprietatibus quibus innotescit vera Ecclesia, seu de genuinis ejusdem notis, ut infra latius ostendemus; unde per eas Patres et Doctores conati sunt schismaticos et haereticos refellere.

Prob. 2° *ex ratione.*

Habent siquidem omnia requisita ad veras Ecclesiae notas.

1° Sunt verae Ecclesiae essentiales, quod patebit ex dicendis.

2° Sunt facile cognoscibiles, quia de earum existentia aut absentia facile constat. Sic Unitas fidei manifestatur per ejusdem fidei professionem, quae in coetu universim spectato supponi nequit simulata; Unitas regiminis patefit per regiminis ipsius externi visibilitatem; Apostolicitas, per successionem ab Apostolis quae externa est, et praesertim per communionem cum B. Petri successore; Catholicitas, per latam diffusionem in universo orbe; Sanctitas, per virtutum externam heroicam, per mirabilem fecunditatem, necnon per miracula.

3° Sunt notiores vera Ecclesia. Etenim, ut percipiatur eas reperiri in tali societate vel a tali secta abesse, non est necessarium ut prius cognoscatur veritas societatis illa fruētis, aut falsitas sectae hac destitutae.

Quibus positus, jam illarum notarum ope, saltem quatenus habentur ut negativae, evidentem demonstratur Ecclesiae Romanae divinitas, cum de facto, ex dicendis, in omnibus aliis sectis desiderentur. At modo videbimus qua ratione sint verae Ecclesiae exclusive propriae, et hanc quatenus notae positivae directe manifestent.

In hisce notis infra paulo latius explanandis et applicandis, iterum sermo recurret de primatu Romani Pontificis et de infallibili magisterio. Sed haec considerabimus sub alio respectu, nempe, in quantum sunt principia ex quibus profluunt Unitas et Apostolicitas, tum in fide, tum in regimine. Erit igitur argumentandi ratio diversa, quae in divinitatis Ecclesiae Romanae demonstratione non est negligenda.

QUAESTIO II^a

Quibus variis modis intelligatur Ecclesiae Unitas?

(Vide Mazella : *de Relig. et Eccl.*, n. 628, n. 645.)

147. Resp. Unitas Ecclesiae alio modo intelligitur a Catholicis, alio modo a Graecis, alio a Protestantibus Juriaeo adhaerentibus, alio ab Anglicanis Pu-seystis.

I. Conceptus Unitatis ecclesiasticae apud Catholicos.

Juxta doctrinam catholicam, haec unitas, generatim sumpta, in eo sita est, quod Ecclesia a Christo instituta unica sit et non multiplex. Alia est unitas *simultanea*, alia *successiva*. Unitas *simultanea*, seu in spatio, illa est vi cujus, omnes in sinu verae Ecclesiae degentes, quocumque loco reperiantur, sunt unius ejusdemque societatis membra. Unitas *successiva*, seu in tempore, ea est vi cujus, eadem Ecclesia Christi semper in statu verae Ecclesiae perseverat, nec fuit unquam mutata aut est mutanda in aliam; quae unitas successiva refertur ad indefectibilitatem, et continet Apostolicitatem. Agimus nunc de sola unitate simultanea, et haec est duplex : fidei et regiminis.

Unitas fidei per hoc constituitur, quod omnes fideles per orbem dispersi credant omnes et eosdem articulos, quos Ecclesia ipsis credendos proponit. Haec unitas, praeter unitatem *facti*, seu factum ipsum unitatis in credendo, importat unitatem *juris*, seu principium unitatem facti producens et conser-

vans, et illud principium reponitur in magisterio infallibili Ecclesiae. Sed ut ab eo profuatur unitas facti, necessarium non est omnes articulos definitos a singulis fidelibus *explicite* cognosci; quia sufficit si formaliter credant ea omnia esse revelata, quae veluti talia ab Ecclesia docente proponuntur; tunc enim omnia dogmata creduntur *implicite*.

Ex hac unitatis fidei notione, sequitur Ecclesiam non posse conflari ex variis sectis, quarum singulae habent suam propriam ac diversam fidei professionem, ita ut, quod una habet tanquam de fide credendum, ab altera vel rejicitur, vel relinquatur liberae disputationi; et ideo inter varias hujusmodi societates, vel una tantum, vel nulla est vera Ecclesia Christi; nam impossibile est eas omnes esse veras, quamvis omnes possint esse falsae.

Unitas regiminis per hoc constituitur, quod omnia verae Ecclesiae membra eidem capiti, id est, eidem supremo regimini subjiciantur. Etenim, si alia uni capiti, alia alteri subjaceant, et nullum sit caput cunctis praelatum, evidenter deest unitas regiminis. Hinc diversae sectae habentes singulae suum proprium regimen ab aliis sectis independens, non efformant collectionem cui competit veram esse Christi Ecclesiam; sed inter omnes hos coetus, vel nullus, vel unicus est vera Ecclesia Christi.

Unitati *fidei* contrariatur *haeresis*, seu error in fide pertinax. Unitati *regiminis* contrariatur *schisma*, seu illa rebellio vi cujus aliquis non vult profiteri se regimini ecclesiastico subjectum. Igitur haeresis et schisma conveniunt in frangenda unitate, et discrepant in modo. At schismatici mox haeretici fiunt,

quia suam rebellionem cohonestare plerumque conantur negando aliquam veritatem definitam.

148. II. Conceptus Unitatis ecclesiasticae apud Graecos.

Graeci schismatici, ut vidimus, unicum agnoscunt principium unitatis christianae, nempe, coetum episcopalem quo repraesentarentur episcopi utriusque communionis, Romanae et Graecae. Ex hoc principio fluit unitas facti doctrinalis, qua creduntur omnia quae definita sunt in sex prioribus conciliis generalibus. At tale principium jam factum est plane inefficax, cum ipsius auctoritas, propter divisionem, sit inexercibilis. Imo, apud ipsosmet Graecos nullus est episcopus supremus, qui alios ad concilium cogere possit, et in unitate continere; quamvis enim dicant episcopos suis respective patriarchis subditos esse, asserunt tamen patriarchas a se invicem esse independentes.

49. III. Conceptus Unitatis ecclesiasticae apud Protestantes Juriaeo adhaerentes.

Juriaeus, cujus systema apud Protestantes praevaluit, contendit ad unitatem verae Ecclesiae essentialiam, sufficere si fideles in certis quibusdam articulis majoris momenti, quos *fundamentales* vocat, credendis concordent. Vera igitur Ecclesia est coetus quidam universalis, constans ex omnibus Christianorum sectis, quae non errant in fundamentalibus, quamvis unaquaeque diversam circa alios articulos professionem habeat, propriumque regimen a caeteris prorsus independens, et variae illae Ecclesiae particulares sese mutuo ex-

communicent et anathematizent. Unde, quisquis adhaeret fundamentalibus, potest quidem extra unitatem suae particularis ecclesiae ejici, at non extra unitatem ecclesiae universalis.

Insuper, juxta Juriaeum, variae sectae in fundamentalibus consentientes non efformant unicum corpus sociale, nec ullam in communi actionem exercere possunt : « L'Eglise universelle, inquit, ne juge point, « elle ne décide pas, elle n'a pas de tribunal, elle ne « peut pas s'assembler... L'Eglise universelle ne « prêche point, elle n'enseigne pas, elle ne saurait instruire, non plus qu'elle ne peut rien juger ni décider ; « ce sont les églises particulières qui font tout cela. »

At non sola Ecclesia universalis regimine externo destituitur, sed et unaquaeque particularis ecclesia, juxta idem systema, caret proprio regimine divinitus instituto ; pastores enim a Protestantibus habentur ut meri consiliarii, non ut veri principes spirituales gaudentes potestate legislativa.

150. Conceptus Unitatis ecclesiasticae apud Anglicanos Puseyistas.

Nonnulli doctores universitatis Oxoniensis in Anglia, post Pusey, mediam viam inter Catholicos et Protestantas, circa Unitatem Ecclesiae definiendam, inierunt. Dicunt ergo Ecclesiam veram constare omnibus societatibus christianis, quae auctoritatem doctrinalem retinuerunt, etiamsi eadem dogmata non admittant, et unaquaeque proprium et ab aliis independens regimen habeat. Hinc ad unitatem Ecclesiae pertinent, Ecclesia Romana, Graeca, Russica et Angliae constituta ; et coetus episcoporum, quo variae illae communiones

repraesentarentur, esset efficax principium unitatis in fide. Et revera, necesse est ut singuli fideles profiteantur omnes articulos a sex prioribus conciliis oecumenicis definitos, ante Graecorum schisma, et sint dispositi ad credendum omnia quae definirentur a coetu universalem Ecclesiam repraesentante, si postea congregaretur. Nonnulli tamen Puseyistae, post ducem suum, hanc necessitatem postea coarctasse videntur ad contenta in symbolo Apostolorum.

Quoad unitatem regiminis, prout a Catholicis intelligitur, dicunt Puseyistae illam non esse essentialem, quamvis sit perfectior, et forsitan de praecepto positivo divino. At nonnunquam, ratione circumstantiarum, non est obligatoria, imo licite servari nequit, nempe : ubi regimen a Christo institutum fit corruptum in fide aut moribus. Tunc separatio facienda est ab Ecclesia, non quatenus vera, sed quatenus corrupta, manetque communicatio in iis quae vera et recta sunt. In eo casu, sufficit ut in qualibet societate maneat ministrorum hierarchia. Attamen, lugenda est valde, inquit, separatio actualis communionum, et ideo Londini, anno 1859, fundata est associatio precum quibus obtineretur a Deo Christianitatis unitas.

QUAESTIO III^a

Utrum admittenda sit Unitatis ecclesiasticae notio a Catholicis tradita ?

(Vide Mazella : *de Rel. et Eccl.*, n. 647... 672. — Perriot : *de Eccl.*, p. 46... 67. — Hurter : *Theol. gen.*, n. 394... 410.)

151. Resp. Videri potest quod non.